



Konvencija o pravima djeteta

Distr.: Opšta
1. oktobar 2010. godine
Ranije poslata neredigovana verzija
Original: Engleski

Komitet za prava djeteta

55. sjednica

13. septembar - 1. oktobar 2010. godine

Razmatranje izvještaja koji podnose Države članice u skladu sa članom 8. Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta koji se odnosi na uključivanje djece u oružane sukobe

Zaključna razmatranja: Bosna i Hercegovina

1. Komitet je razmatrao inicijalni izvještaj Bosne i Hercegovine (CRC/C/OPAC/BIH/1) na 1552. sjednici (vidjeti CRC/C/SR.1552), održanoj 16. septembra 2010. godine i usvojio na 1583. sjednici održanoj 1. oktobra 2010. godine slijedeća zaključna razmatranja.

Uvod

2. Komitet pozdravlja podnošenje inicijalnog izvještaja Države članice na osnovu Fakultativnog protokola i pisanih odgovora na pitanja (CRC/C/OPAC/BIH/Q/Add1,2010). Komitet visoko cijeni iskren i konstruktivan dijalog koji se održao sa inter-resornom delegacijom Države članice.

3. Komitet Državu članicu podsjeća da ova zaključna razmatranja treba čitati zajedno sa usvojenim zaključnim razmatranjima u vezi sa inicijalnim izvještajem Države članice podnesenim u skladu sa Konvencijom o pravima djeteta (CRC/C/15/Add.260, 2005) i inicijalnim izvještajem podnesenim na temelju Fakultativnog protokola o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji (CRC/C/OPSC/BIH/CO/1, 2010).

A. Pozitivni aspekti

4. Uz uvažavanje Komitet konstatuje:

- (a) Izjavu koja je data u vrijeme ratifikacije da Država članica neće dopustiti dobrovoljno regrutovanje osoba mlađih od 18 godina u svoje oružane snage;
- (b) Usvajanje Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine u januaru 2006. godine kojim se ukida obavezni vojni rok i postavlja minimalna dob za regrutovanje u vojnu službu na 18 godina;
- (c) Usvajanje Zakona o parlamentarnim vojnim povjerenicima Bosne i Hercegovine, 2009. godine;
- (d) Razvoj Državne strategije za tranzicijsku pravdu u cilju poboljšanja situacije i zaštite svih žrtava rata, uključujući i djecu;
- (e) Usvajanje Strategije protivminskog djelovanja 2004. godine, kojom se Država članica obavezuje da će ukloniti sve mine do 2019. godine.
- (f) Osnivanje Koordinacionog komiteta za kontrolu malog i lakog naoružanja u Bosni i Hercegovini 2005. godine i usvajanje Strategije i Akcionog plana za kontrolu malog i lakog oružja (2008-2012), s ciljem jačanja kapaciteta za regulatornu kontrolu i uništavanje viška municije.

5. Osim toga, Komitet pozdravlja ratifikacije koje je izvršila Država članica:

- (a) Fakultativnog protokola uz Konvenciju UN-a protiv mučenja 24. oktobra 2008;
- (b) Protokola protiv nezakonite proizvodnje i trgovine vatrenim oružjem, njegovim dijelovima, komponentama i municijom, koji dopunjuje Konvenciju UN-a protiv trans-nacionalnog organizovanog kriminala od 1. aprila 2008. godine, i
- (c) Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda 11. aprila 2002. godine.

I. Opšte mjere za provođenje

Širenje znanja i podizanje svijesti

6. Iako konstatuje uključivanje Fakultativnog protokola u različite obrazovne programe, Komitet izražava žaljenje što Država članica nije preduzela konkretne mjere promocije Fakultativnog protokola i širenja znanja u javnosti u cjelini, kod djece posebno, kao i među relevantnim državnim organima.

7. Komitet preporučuje, u smislu člana 6. stav 2, da Država članica osigura da se principi i odredbe Fakultativnog protokola publikuju u široj javnosti i među djecom i državnim službenicima.

Edukacija

8. Komitet pozdravlja podatak da je Fakultativni protokol uključen u edukaciju novih pripadnika oružanih snaga Bosne i Hercegovine i da pripadnici međunarodnih mirovnih snaga imaju edukacije o zaštiti djece. Međutim, žali što odgovarajuće edukacije o ljudskim pravima, posebno o odredbama Fakultativnog protokola, nisu sistematski pružene svim relevantnim profesionalnim grupama, posebno vojnim službenicima koji su uključeni u regrutacije, sudijama, tužiocima, službenicima za imigracije, parlamentarnim vojnim povjerenicima i socijalnim radnicima.

9. Komitet Državi članici preporučuje da:

(a) nastavi jačati programe edukacije i osposobljavanja u vezi sa Fakultativnim protokolom za pripadnike oružanih snaga, uključujući i one koji se šalju u međunarodne mirovne snage i

(b) razvija sistematske programe obrazovanja i osposobljavanja u vezi sa odredbama Fakultativnog protokola za sve relevantne profesionalne grupe koje rade sa djecom i za djecu, a posebno među vojnim službenicima koji su uključeni u regrutacije, sudijama, tužiocima, službenicima za imigracije, parlamentarnim vojnim povjerenicima i socijalnim radnicima.

Nezavisni nadzor

10. Komitet konstatuje imenovanje parlamentarnog vojnog povjerenika, kao što je Država članica navela tokom dijaloga, koji je pod obavezom da obavijesti Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine o nepravilnostima u pogledu regrutovanja u oružanim snagama i da Ombudsmen ima pravo da po službenoj dužnosti djeluje u takvim slučajevima. Međutim, Komitet je zabrinut zbog nejasnoće mandata parlamentarnih vojnih povjerenika u odnosu na provođenje Fakultativnog protokola. Komitet je dalje zabrinut zbog kašnjenja u završetku spajanja institucija ombudsmana sa entitetskog nivoa u jedinstvenu instituciju Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine kako bi se osiguralo efikasno i nezavisno praćenje provođenje Konvencije i njenih protokola u Državi članici.

11. Komitet preporučuje da parlamentarni vojni povjerenici imaju poseban mandat kako bi se osiguralo da oružane snage Bosne i Hercegovine poštuju Fakultativni protokol u bliskoj saradnji sa Ombudsmenom za ljudska prava Bosne i Hercegovine. Komitet dalje preporučuje da Država članica intenzivira napore na konsolidaciji institucije Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine i da osigura jedinstven pristup zaštiti i promociji ljudskih prava, te posebno Konvencije i njenih fakultativnih protokola.

II. Prevencija

Obrazovanje o miru

12. Iako konstatuje da je obrazovanje o ljudskim pravima uključeno u nastavne planove i programe osnovnih i srednjih škola, Komitet je zabrinut da ne postoje programi koji sistematski uključuju obrazovanje o miru u školske programe. Pozivajući se na opšti komentar broj 1 (2001) o ciljevima obrazovanja, Komitet preporučuje da Država članica

preduzme napore i uključi obrazovanje o miru u školske programe, s posebnim osvrtom na krivična djela koja su obuhvaćena Fakultativnim protokolom.

III. Zabrane i pitanja u vezi sa njima

Važeći krivični zakoni i propisi

13. Iako konstatuje zabranu organizovanja, obučavanja, opremanja ili mobilisanja oružanih grupa (osim oružanih snaga), na temelju člana 162.a Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine i da Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine indirektno zabranjuje regrutovanje djece, Komitet je zabrinut da regrutovanje i korištenje u oružanim sukobima osoba mlađih od 18 godina nije izričito zabranjeno niti kažnjivo kako na državnom tako i na entitetskim nivoima zakonodavstva.

14. Komitet preporučuje da Država članica usvoji sve zakonske mjere kako bi osigurala, na državnom i entitetskom nivou, da se povreda odredaba Fakultativnog protokola u pogledu regrutovanja i uključivanja djece u neprijateljstva eksplicitno smatra krivičnim djelom u krivičnom zakonodavstvu Države članice.

Nadležnost

15. Komitet konstatuje odredbu Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine koja propisuje vanteritorijalnu nadležnost za "krivično djelo koje je Bosna i Hercegovina obavezna kažnjavati prema pravilima međunarodnog prava, međunarodnih ili međudržavnih ugovora". Komitet, međutim, žali što Krivični zakon posebno ne dopušta vanteritorijalnu nadležnost za sve slučajeve navedene u članu 4, stav 2. Fakultativnog protokola.

16. Komitet preporučuje da Država članica preduzme korake kako bi osigurala da domaće zakonodavstvo omogući da se uspostavi praksa vanteritorijalne nadležnosti nad ratnim zločinima regrutacije i uključivanje djece u neprijateljstva, uzimajući u obzir Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda, i dalje preporučuje uspostavljanje vanteritorijalne nadležnosti za ove zločine koji su počinjeni ili protiv osobe koja je državljanin ili ima druge veze s Državom članicom ili ih je takva osoba počinila.

IV. Zaštita, oporavak i reintegracija

Usvojene mjere za zaštitu prava djece žrtava

17. Iako konstatuje nacrt Zakona o pravima žrtava mučenja i civilnih žrtava rata, Komitet je zabrinut što civilne žrtve, uključujući djecu, mogu biti diskriminisane u vezi sa ličnom invalidninom u poređenju sa ratnim vojnim invalidima prema važećim zakonskim propisima koji regulišu socijalne naknade Države članice.

18. Komitet preporučuje da Država članica usvoji Zakon o pravima žrtava mučenja i civilnim žrtvama rata bez odlaganja i da osigura da djeca, žrtve oružanog sukoba ili njegovih posljedica, ne budu diskriminirana, uključujući i pri davanju ličnih invalidnina, kako bi se osigurao njihov potpuni fizički i psihološki oporavak i socijalna reintegracija.

Pomoć pri fizičkom i psihičkom oporavku

19. Komitet pozdravlja stalne kampanje podizanja svijesti o minama i razminiranju, uključujući i one koje provode oružane snage Bosne i Hercegovine, kao i modernizaciju baze podataka o žrtvama mina. Ipak, i dalje je zabrinut da su djeca stalno pogođena prisustvom mina i da djeca koja su bila pogođena eksplozijama mina i drugim posljedicama oružanog sukoba ne dobivaju odgovarajuću pomoć za fizički i psihički oporavak. U tom smislu, Komitet je zabrinut zbog nedostatka ljudskih, tehničkih i finansijskih resursa centara za socijalni rad i društvene stigmatizacije institucija koje se bave psihosocijalnom rehabilitacijom žrtava rata. Iako pozdravlja stalne napore na identifikaciji sredstava, s ciljem identifikacije djece kojoj je neophodan posleratni fizički i psihički oporavak i rehabilitacija, Komitet je zabrinut što Država članica još uvijek nije uspostavila takav mehanizam.

20. Komitet Državi članici preporučuje da:

(a) nastavi jačati kampanje podizanja svijesti o minama i aktivnostima razminiranja, posebno jačanjem finansiranja aktivnosti razminiranja koje preduzimaju oružane snage Bosne i Hercegovine;

(b) razmotri uspostavu posebnih rehabilitacijskih programa za djecu pogođenu eksplozijama mina i drugim posljedicama oružanog sukoba i da osigura da sva pogođena djeca imaju pristup takvim programima, uključujući i kroz povećanu raspodjelu sredstava centrima za socijalni rad i povećanjem pokrivenosti sistemom ličnih invalidnina i,

(c) uspostavi proceduru za adekvatnu identifikaciju i upućivanje sve djece koja su bila uključena u oružani sukob da dobiju odgovarajuću pomoć, u skladu s članom 6. stav 3) Fakultativnog protokola.

V. Međunarodna pomoć i saradnja

Međunarodna saradnja

21. Komitet pozdravlja Državnu strategiju za tranzicijsku pravdu, koje je podržao UNDP, kako bi se osigurala naknada štete uzrokovane ratom i pravo na određene socijalne naknade za žrtve rata. Iako konstatuje multi-sektorski pristup njenom provođenju, Komitet je i dalje zabrinut da još uvijek nisu određeno koje konkretne aktivnosti treba da se provode u državi i entitetima u okviru ove strategije. Iako konstatuje stalnu saradnju, između ostalog, sa Međunarodnom komisijom za nestale osobe (engl. skr. ICMP) u svrhu identifikovanja osoba, uključujući i djece, koje su nestale tokom sukoba, Komitet je i dalje zabrinut zbog preostalih prepreka za identifikovanje i utvrđivanje istine o sudbini nestalih lica i osiguranja pristupa na naknadu njihovim porodicama.

22. Komitet preporučuje, u skladu s preliminarnim preporukama Radne grupe za prinudne ili prisilne nestanke, da Država članica:

(a) preduzme sve potrebne mjere za provođenje Strategije za tranzicijsku pravdu, posebno izradom akcionog plana sa jasno definisanim aktivnostima i odgovarajućim nadležnostima podijeljenim između državnih i entitetskih ministarstava i institucija i dodjeljivanjem odgovarajućih finansijskih sredstava;

(b) pojača rad na istragama, sudskom gonjenju, otkrivanju mjesta, zaštiti svjedoka, te sudskim mehanizmima, te da dovrši i objavi Državni registar nestalih lica, kako bi se smanjila politizacija i opstrukcija pri identifikovanju i utvrđivanju istine o sudbini nestalih lica;

(c) osigura da porodice djece koja su bila podvrgnuta nasilnom ili prisilnom nestanku imaju pristup zadovoljivosti i naknadi štete, posebno osnivanjem Fonda za porodice nestalih lica koji je predviđen Zakonom o nestalim licima i

(d) ratifikuje Međunarodnu konvenciju o zaštiti svih lica od prisilnog nestanka, koja je već potpisana.

Izvoz oružja

23. Komitet pozdravlja pokretanje kampanje podizanja svijesti o opasnostima od malog i lakog oružja u saradnji s UNICEF-om i UNDP-om, kao i operacije Ministarstva odbrane usmjerene na uništavanje oružja. Komitet je, međutim, i dalje zabrinut jer je značajan broj malog i lakog oružja u vlasništvu civila i oružanih snaga, koje i dalje predstavljaju prijetnju sigurnosti djece. Dalje je zabrinut zbog nedostatka zakonskih propisa koji zabranjuju trgovinu i izvoza malog i lakog oružja u zemlje u kojima su djeca uključena u oružani sukob ili bi mogla biti uključena.

24. Komitet preporučuje Državi članici da:

(a) nastavi jačanje saradnje s relevantnim međunarodnim i regionalnim organizacijama što se tiče kontrole i eliminisanja viška malog i lakog oružja, uključujući i onog u vlasništvu civilnog stanovništva;

(b) pojača kampanje koje organizuju organi za provođenje zakona na državnom i entitetskim nivoima kako bi se osiguralo da se od civila prikupi svo malo i lako oružje;

(c) osigura izričitu zabranu trgovine i izvoza malog i lakog oružja u zemlje koje su poznate po tome da su djeca u njima bila ili su uključena u oružani sukob, i

(d) osigura da se nezakonite aktivnosti, uključujući proizvodnju i trgovinu malog i lakog oružja, smatraju krivičnim djelom, da se vodi evidencija i vatreno oružje označi, uzimajući u obzir Protokol protiv nezakonite proizvodnje i trgovine vatrenim oružjem, njegovim dijelovima, komponentama i municijom, koji dopunjuje Konvenciju Ujedinjenih naroda za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala.

VI. Dalji rad i širenje znanja

Dalji rad

25. Komitet preporučuje da Država članica preduzme sve odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo puno provođenje ovih preporuka, između ostalog i tako što će ih dostaviti šefu države, Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, Vrhovnom sudu oba entiteta, Parlamentarnoj skupštini (i Domu naroda i Zastupničkom domu), nadležnim ministarstvima i državnim, entitetskim, kantonalnim i lokalnim vlastima, kada je to primjenjivo, na odgovarajuće razmatranje i dalje postupanje.

Širenje znanja

26. Komitet preporučuje da inicijalni izvještaj i pisani odgovori koje je podnijela Država članica i odnosne preporuke (zaključna razmatranja) budu dostupni širokoj javnosti, uključujući i putem interneta (ali ne isključivo), organizacijama građanskog društva, grupama mladih, stručnim grupama i djeci, kako bi došlo do debate i svijesti o Fakultativnom protokolu, njegovom provođenju i praćenju.

VII. Sledeći izvještaj

27. U skladu sa članom 8. stav 2, Komitet traži da Država članica uključi dodatne informacije o provođenju Fakultativnog protokola i zaključnih razmatranja u sledećem periodičnom izvještaju koji se podnosi u skladu s članom 44. Konvencije o pravima djeteta.